

Stiftelsen Anna Johansson-Visborgs minne
carina.paulsson@lo.se

Nacka kommun
registrator@nacka.se

Förslag till skyddsbestämmelser vid byggnadsminnesförklaring av Visborgs minne på del av fastigheten Sicklaön 12:9, Nacka kommun

Länsstyrelsen har med anledning av den väckta frågan om byggnadsminnesförklaring av Visborgs minne tagit fram ett förslag till skyddsbestämmelser.

Enligt 3 kap. 1 § kulturmiljölagen (1988:950), KML, får en byggnad som har ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde eller som ingår i ett bebyggelseområde med ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde förklaras för byggnadsminne av länsstyrelsen.

Era synpunkter önskas

Länsstyrelsen önskar ta del av Er inställning beträffande en byggnadsminnesförklaring av Visborgs minne och de här föreslagna skyddsbestämmelserna.

Yttranden lämnas via vår e-tjänst som länkats till via mail eller till stockholms@lansstyrelsen.se. Uppge diarienummer 32944-2017.

Era synpunkter önskas **senast 30 juni 2019**. Eventuella frågor ställs till Lucas Rabnor, lucas.rabnor@lansstyrelsen.se telefon 010-223 14 71. Om några synpunkter inte har inkommit vid detta datum kommer Länsstyrelsen att tolka det som att ni inte har några anmärkningar mot vårt förslag på skyddsbestämmelser.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen fick den 20 juli 2017 in en väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av Visborgs minne. Länsstyrelsen har sedan dess låtit utreda anläggningens kulturhistoriska värden samt förutsättningarna för en byggnadsminnesförklaring. Under 2018 och 2019 har ett par möten hållits med fastighetsägarna för att informera om och diskutera vad en eventuell byggnadsminnesförklaring skulle innebära. Länsstyrelsen har låtit ta fram en rapport som utrett Visborgs minnes kulturhistoriska värden.

Kulturhistorisk beskrivning och motivering

Semesterhemmet Visborgs minne tillkom för att ge lågavlönade kvinnor i Stockholmsområdet möjligheten att åka bort på semestern. Initiativet togs av

ERROR! REFERENCE SOURCE NOT

FOUND

Datum

Error! Reference
source not found.

Beteckning

Error! Reference
source not found.

Anna Johansson-Visborg genom den fackliga organisationen Kvinnliga samorganisationen år 1928. Anna Johansson-Visborg var en framträdande person inom arbetarrörelsen i Stockholm. Hon verkade bland annat som ordförande i Svenska Bryggeriindustriarbetarförbundets avdelning 15 och som stadsfullmäktigeledamot för Socialdemokraterna. Johansson-Visborg var själv personligt engagerad för semesterhemmets framväxt i sin roll som ordförande i Semesterföreningen, som sedan 1946 heter stiftelsen Anna Johansson-Visborgs minne.

Semesterhemmet inhystes först i en större villa, men kom snabbt att etableras som just en stugby. De första gästerna kom till platsen i juli 1928 och var själva delaktiga i att ordna anläggningen och uppföra de första stugorna som då byggdes av billådor. Jämte stugor har anläggningen även bestått av fyra större byggnader som använts som boende. Nya stugor tillkom löpande fram till 1960-talet, då den sista större förändringen av området gjordes i stiftelsens regi. Ett 20-tal av de äldsta stugor från 1928 revs då och ersattes med nyare stugor.

Utöver andra världskriget då anläggningen används som flyktingboende, så har målgruppen alltid varit lågavlönade kvinnor. De boende hade under lång tid en hög egen styrning över området och tidvis underhållit stugorna själva. Detta gör att stugorna och området idag har en varierande karaktär, även om utformningen på ett övergripande plan är sammanhållen.

Visborgs minne förmedlar kunskap om semesterliv och särskilt arbetarkvinnors semesterliv under stora delar av 1900-talet. Att initiativet togs från fackföreningsrörelsen berättar om synen på socialt ansvar inom arbetarrörelsen under det tidiga 1900-talet. Stugorna tillsammans med området är ett viktigt materiellt uttryck som förmedlar kunskap om detta kulturhistoriska värde. Målgruppen mindre bemedlade kvinnor och kopplingen till fackföreningsrörelsen gör att området har ett betydande social- och samhällshistoriskt värde.

Stugornas utformning, material och placering är källa till kunskap om de förhållanden som semesterhemmet tillkommit under. Den stora variationen av stugor från olika årtionden representerar årsringar inom semesterhemmet som visar på en variation i materialval som präglats av vad som funnits att tillgå. Variationerna mellan stugor och området intill stugorna visar på gästernas egna kontroll över området. De många uteplatserna och dansbanan visar på den stora mängden gemensamma aktiviteter och utelivets betydelse för platsen. Stugorna och utemiljön är på så vis en källa till kunskap om semesterhemsmiljöer och villkoren för de boende i denna typ av miljö. Stugornas enkla karaktär och området som en helhetsmiljö har ett betydande bebyggelsehistoriskt värde.

Förslag till skyddsbestämmelser

Länsstyrelsen bedömer att Visborgs minne har synnerligen höga kulturhistoriska värden och uppfyller kriterierna för en byggnadsminnesförklaring.

En förutsättning för en byggnadsminnesförklaring är att Länsstyrelsen kan skriva fram skyddsbestämmelser så långt det är möjligt i samförstånd med byggnadens ägare.

ERROR! REFERENCE SOURCE NOT

FOUND

Datum

Error! Reference
source not found.

Beteckning

Error! Reference
source not found.

Länsstyrelsen föreslår att följande skyddsbestämmelser ska gälla för byggnadsminnet Visborgs minne:

1. Byggnadsminnet (se bilaga 1, karta) får inte ytterligare bebyggas. Med ytterligare bebyggas menas upprättande av nya byggnader och nya anläggningar likt uteplatser, trappor och parkeringsplatser.
2. Byggnaderna stuga 54–70, stuga 72–82 och förråd 1 får inte i sin helhet eller till vis del rivas. Stugorna får inte heller förändras till sin exteriör på sådant vis att byggnadsminnets kulturhistoriska värden minskar.
3. Dansbanan får inte rivas eller förändras på sådant vis att läsbarheten av dansbanans funktion minskar.
4. Inom byggnadsminnet får inte vidtas sådana åtgärder med befintlig mark, gångar, träd, buskar och fasta anordningar som minskar byggnadsminnets kulturhistoriska värden. Med fasta anordningar avses till exempel terrasser, murar, trappor, jordkällare, uteplatser och räcken.
5. Byggnadsminnet ska vårdas och underhållas så att byggnadsminnets kulturhistoriska värden inte minskar. Vård och underhåll ska utföras med material och metoder som är anpassade till byggnadsminnets karaktär.

Förtydligande

Åtgärder som minskar byggnadsminnets kulturhistoriska värden kan t.ex. utgöra byte av material mot materialtyp som är främmande för byggnadsminnet, byte av kulör, borttagande av enskilda byggnadsdetaljer med särskild betydelse för förståelsen av eller åtgärder som på annat sätt skadar kulturhistoriska värden.

Ärendets fortsatta handläggning

Efter remisstidens utgång kommer Länsstyrelsen utifrån inkomna synpunkter att bereda förslaget till skyddsbestämmelser inför kommande avgörande i frågan.

Länsstyrelsen avser att innan avgörandet i frågan förelägga ägaren av berörda fastighetsägare att inkomma med de anspråk om ersättning eller inlösen som en eventuell byggnadsminnesförklaring kan komma att utlösa. Det slutgiltiga förslaget på skyddsbestämmelser kommer biläggas föreläggandet.

Bilagor

1. Karta

Kopia

Magnus Dannqvist (magnus.dannqvist@lo.se)

Jörgen Nyberg (jogen.nyberg@livs.se)

ERROR! REFERENCE SOURCE NOT

FOUND

Datum

**Error! Reference
source not found.**

Beteckning

**Error! Reference
source not found.**

Stiftelsens ombud, Henrik Hedman (henrik.hedman@hmpartners.se)

